

Lavskrika - nationell förekomst

Svensk fågeltaxering

Sveriges fåglar inventeras årligen av svensk fågeltaxering www.fageltaxering.lu.se. Dessa observationer används som kriterier på utvecklingen i "miljömålen", bl a "levande skogar".

Inventeringsdata för lavskrika 1998-2015 är tillgängliga på nätet via fågeltaxerings webb. Den högsta förekomsten var 2011 och den näst högsta 2015. Det är statistiskt signifikant (*) att antalet ökar.

1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	%Y	S
1	0,39	0,48	0,38	0,59	0,66	1,03	0,45	0,48	0,60	0,40	0,56	0,62	1,15	0,44	0,49	0,80	1,12	1,80	*

Den cykliska variationen över tid anses bero på födotillgången hos predatorerna, den tycks samvariera med sorkförekomst. Det högsta värdet är 1.15 och det lägsta 0.38, dvs de observerade förekomsterna enstaka år varierar med en faktor tre ($1.15/0.38=3.0$). Denna variation är delvis "slumpvariation" och den "verkliga" antalsvariationen är lägre.

Rapporter publiceras årligen. Den senaste rapporten finns på:

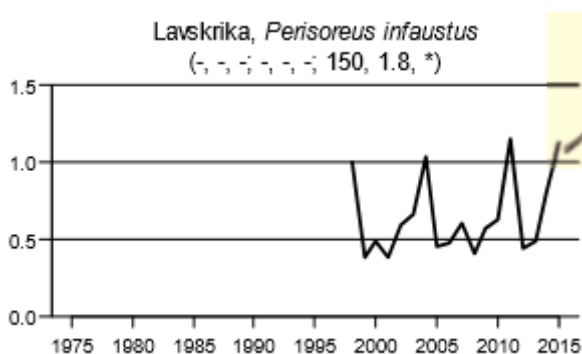
<http://www.fageltaxering.lu.se/sites/default/files/files/Rapporter/arsrapportfor2015kf.pdf> Den säkra

slutsatsen är att **förekomsten av lavskrika i Sverige inte har minskat de sista decennierna**, hur mycket de ökat och hur signifikant det är förefaller mer osäkert.

Kommentar för lavskrika i rapporten: "Det blev i princip ett tangerat toppindex för lavskrikan 2015 (se "prognosen" i förra årets rapport!). Enbart 2011 har ett marginellt högre index. Som vi redogjort för på annan plats finns starka samband mellan gnagartillgång och antalet observerade lavskrikor på standardrutterna."

Tabellen ovan illustreras med en figur.

Figur 13. Beståndsindex för 187 arter enligt vinterpunktrutterna (blå kurva), sommarpunktrutterna (röd kurva) och standardrutterna (svart kurva). Beståndsindex är satt till 1 för 1998. Under artnamnet visas medelantalet fåglar räknade per år, genomsnittlig trend i % per år, samt statistisk signifikans (se Metoddelen). Dessa siffror redovisas i ordningen vinter, sommar och standardrutter, åtskilda med semikolon. Index i siffror för dessa och ytterligare arter finns på hemsidan.

I rapporten står också: "De arter/raser som ökat mest är sydlig gråsiska, fjällripa, sydlig gransångare, steglits, storskarv, tornfalk, nordlig gransångare, stenknäck, **lavskrika** och domherre". **Lavskrika tillhör de tio mest framgångsrika fågelarterna det sista decenniet!** av ett par hundra.

Artdatabanken och lavskrikan

Artdatabanken utgår från osystematiska observationer och försöker väga ihop dessa. Vart femte år publiceras en rödlista, den senaste 2015. Informationen bygger på ackumulerad information, när man bedömer rödlistningskategori är antalsutvecklingen senaste decenniet ett kriterium, men information från 2015 och troligen 2014 kommer försent för att påverka. Lavskrika kategoriseras dock "livskraftig" vilket är ett annat sätt att uttrycka "icke rödlistad".

Artdatabankens information om lavskrika ligger på <http://artfakta.artdatabanken.se/taxon/103031>
Jag saxar: "Arten fortsätter att minska i antal, men nu i en så långsam takt att den blir bedömd som LC (NT 2010)." " En minskning av populationen pågår eller förväntas ske. Populationen har minskat med 10 - 40 % de senaste 30 åren, men minskningen bedöms inte ha överstigit 15 % de senaste 15-18 åren. Arten minskar och försvinner successivt..." "Den svenska populationen verkar vara stabil sedan mitten av 1990-talet och beräknas f.n. uppgå till cirka 50 000 par (31 000–72 000). Uppgifter om täthet i den häckande populationen är knapphändiga och svårtolkade på grund av skillnader i metodik"

Varför pläderar Artdatabanken att antalet minskar fast det ökar? Rödlistan 2015 baseras på information som var tillgänglig 2014 och därmed är fågelinventeringarna 2014 och 2015 inte med, och då får man av fågelinventeringen ett intryck av sjunkande trend eftersom värdeserien börjar i en topp men slutar i en botten. Den senaste mätserien börjar och slutar på samma ställe i cykeln. Artdatabankens Artinformation är motsägelsefull, på ett ställe sägs att populationen är stabil sedan mitten av 1990-talet (vilket stämmer med fågeltaxeringen) och på ett annat förutspås en minskning, vilken inte stämmer med observationer. Men det är vad som de som fordrar avverkningsförbud väljer att sätta i fokus.

Mina kommentarer

Förekomsten av lavskrika i den objektiva systematiska fågelinventeringen ökar signifikant sedan 1998. Detta kan inte längre negligeras, **det måste accepteras även av naturvårdare att lavskrikan inte minskat de sista decennierna. Därför måste det också accepteras att det sätt skogen hanterats sedan 1995 i Norrland inte resulterat i en negativ påverkan på lavskrikan!** Verkliga iakttagelser måste ges större vikt än teoretiska förutsägelser. Teoretiska förutsägelser bör väga mindre, när verkligheten inte följer teorin.

Populationen lavskrika verkar öka, trots den nordförflyttning av sydgränsen, som Skogsstyrelsen påstår pågår, som borde medfört en populationsminskning.

Att det är en faktisk långsiktig ökning tycker jag inte kan sägas vara säkerställt även om ökningen just vid toppen 2015 är signifikant, men det är inte längre hållbart att pläderna för att en långsiktig minskning kan förväntas. Men det går upp och ner här i världen, självklart kan en minskning inträffa och lavskrika kan bli rödlistad igen, vad jag betonar är att man inte kan utgå från en pågående långsam minskning längre, utan måste utgå från att antalet inte faller.

Utvecklingen vid sydgränsen och Gävleborg. De begränsningar den faktiska skogen och skogsbruket medför i Gävleborg är säkert vanlig i resten av utbredningsområdet också, där arten inte minskat sedan 1998. Fågeltaxering visar att lavskrikan inte minskat. Detta gör bedömningen som anges i avverkningsförbudet om en långsam minskning i landet föråldrad, det finns ingen anledning att tro att den minskar eller att lokala minskningar huvudsakligen bör tillskrivas skogsbruket. Även artdatabanken anser populationen varit stabil. Det kan då också vara så att minskningen av

utbredningsområdet slutade ca 2001, denna möjlighet måste undersökas innan slutsatsen kan dras att det är en fortfarande pågående nordförflyttning av utbredningsområdets sydgräns, det räcker inte med att uttala att inventeringar visar en lokal minskning sedan början av 1990 talet.

Utbredningsområdet kan slutat sjunka några år senare än populationen. [Mina egna undersökningar tyder på att arten inte dragit sig tillbaks från södra Gävleborg sedan sekelskiftet](#). Även om minskningen planade ut nationellt 1995 finns det skäl att tro att i sydgränsen populationstätheten var så liten att den inte kan vidmakthållas och det blir en eftersläpning innan nordförflyttningen av sydgränsen upphör. Det måste finnas starka empiriska skäl att hävda att den lokala populationen minskat trendmässigt även det senaste decenniet eller säg efter 2001.

Det finns skäl att tro att antal par, revir och familjegrupper varierar mindre mellan år och med viss eftersläpning jämfört med de relativa antalen som skattas i fågelinventeringarna. Men en procentuellt ökande trend medför ungefär samma ökning i alla mått.

Att skogsbruket missgynnar vissa fåglar medför ofta att de minskat i antal, de kan ha blivit rödlistade därför, och en habitatförlust kan hävdas. Men det innebär mycket sällan att skogsbruket riskerar att utrota dem. Den svenska skogsbruksmodellen innefattar ett antal åtgärder som syftar till att bevara arterna. Nära en tredjedel av skogen är undantagen från skogsbruk genom generell hänsyn, lågproduktiv skog som inte får brukas enligt skogsvårdslagen, frivilliga avsättningar, och formellt skydd. Därutöver finns träd som inte står på "skogsmark" och inte sköts som skog. Därtill tillkommer brukad skog där nya skogar hela tiden växer och får egenskaper som de skogar som avverkats haft. Så småningom inställer sig en ny balans när antalet fåglar inte minskar längre, även om en del av de lämpligaste livsmiljöerna försvunnit.

Givetvis är samspel modernt skogsbruk/lavskrika komplext, en del inslag i modernt skogsbruk kan gynna och en del missgynna lavskrika liksom många andra faktorer (som födotillgång och utveckling av andra arter). Den spatiala och temporala skalan spelar också in. I "Skogsbruk" kan inräknas ökande avsättningar och miljöhänsyn, vilka kan mer än kompensera t ex inverkan av avverkning.

[Generellt har antalet fåglar i skogen inte minskat de sista decennierna,](#)

Som så ofta finns inte den förståelse av de komplicerade sambanden som borde fordras för beslut som får mycket stora konsekvenser för privatpersoner. Artskyddförordningen resulterar i alltför självsäkra slutsatser som används som motiv för mycket omfattande men bristfälligt motiverade åtgärder.

Om fågeltaxering. Fågeltaxeringens data kommer från Svensk Fågeltaxering (SFT), som drivs av Biologiska institutionen., Lunds universitet på uppdrag av Naturvårdsverket och alla våra Länsstyrelser, och är en del av den nationella miljöövervakningen. Den senaste rapport som åberopas är: Green, M., Lindström, Å. & Haas, F. 2016. Övervakning av fåglarnas populationsutveckling. Årsrapport för 2015. – Rapport, Biologiska institutionen, Lunds Universitet. 88 pp

Dag Lindgren, först på webben i juli 2016, senaste revision 161103

Detta dokument finns på <http://daglindgren.upsc.se/Naturv/ArtLavskrikaInventering.pdf> Det skrevs ursprungligen som en del av ett större dokument, men kan där framstå något annorlunda och ej uppdaterat: <http://daglindgren.upsc.se/Naturv/ArtLavskrika.pdf>

I <http://daglindgren.upsc.se/Naturv/ArtLavskrikaPortal.pdf> diskuteras utbredningen i Gävleborg och frånvaron av indikationer på tillbakadragande mer i detalj.

Antalet fåglar generellt med en utblick till skogsfåglar diskuteras på <http://daglindgren.upsc.se/Naturv/AntalFaglar.pdf>